

ORGANIZACJA KRAJOZNAWSTWA I TURYSTYKI W SZKOLE

LICZBA UCZESTNIKÓW PRZYPADAJĄCA NA JEDNEGO OPIEKUNA W RÓŻNYCH FORMACH DZIAŁALNOŚCI KRAJOZNAWCZO – TURYSTYCZNEJ ORAZ WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY

Organizowanie różnego typu form krajoznawczo – turystycznych, imprez sportowo – rekreacyjnych oraz zajęć w terenie w ramach poszczególnych edukacji przedmiotowych, obok zbioru celów poznawczych i wychowawczych ma jeden cel uniwersalny. Jest nim ochrona zdrowia i bezpieczeństwo uczestników. To, spoczywające na nauczycielu - organizatorze, kierowniku imprezy zadanie jest możliwe do wykonania, stosując ustanowione normy i procedury prawne, do których należy także określenie ilości uczniów przypadających na jednego opiekuna.

W przeszłości wspomniane wyżej normy ustanawiane były przez ministrów do spraw oświaty. Przykładem mogą być m. in.:

- zarządzenie nr 79 Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego oraz Przewodniczącego GKKFiT z dnia 12 lipca 1969 r. w sprawie liczebności grup przypadających na jednego opiekuna,
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 sierpnia 1992 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny w szkołach i placówkach publicznych.

Dziś problem liczebności grupy przypadającej na jednego opiekuna nie reguluje akt prawny wydany przez ministra lecz szkolny regulamin wycieczek będący integralną częścią statutu szkoły. W praktyce w powyższych regulaminach umieszcza się podobne normy ilościowe, chociaż w obecnym stanie prawnym szkoła może wpisać do regulaminu inne, własne.

Przygotowane przeze mnie zestawienie, to zbiór norm pojawiających się w ostatnich kilkudziesięciu latach w treści obowiązujących wówczas aktów prawnych oraz regulaminów (np. ZHP).

Jestem przekonany, że to zestawienie posłuży wszystkim, którzy pracować będą nad treścią dostosowanego do potrzeb i warunków własnej szkoły regulaminu wycieczek.

FORMA TURYSTYKI LUB WYPOCZYNKU	OPTIMALNA LICZEBNOŚĆ GRUPY NA JEDNEGO OPIEKUNA	OGRANICZENIA WIEKOWE LUB INNE	INFORMACJE I UWAGI DODATKOWE
1. Wyjście na lekcję w terenie w tej samej miejscowości	30	* Bez ograniczeń wiekowych.	* Gdy grupa korzysta z publicznych środków lokomocji, <u>obniżyć liczebność wg uznania nauczyciela prowadzącego</u> . * Gdy grupa przechodzić będzie przez ulice i skrzyżowania o dużym natężeniu ruchu, <u>obniżyć liczebność wg uznania nauczyciela prowadzącego</u> . * Gdy w grupie są dzieci niepełnosprawne, <u>obniżyć liczebność wg uznania nauczyciela prowadzącego</u> . * Gdy nauczyciel prowadzący uzna, że ze względu na niski wiek dzieci mogą wystąpić trudności w zapewnieniu opieki, <u>należy zapewnić dodatkowo – wego opiekuna</u> .

2. Wyjście w teren w ramach wychowania fizycznego; w tej samej miejscowości.	30	* Bez ograniczeń wiekowych.	jak wyżej
3. Wyjście w teren w ramach zajęć i imprez sportowo – rekreacyjnych; w tej samej miejscowości.	30	* Bez ograniczeń wiekowych.	jak wyżej
4. Różnego typu wycieczki krajoznawczo – turystyczne i przedmiotowe na terenie tej samej miejscowości.	30	* Bez ograniczeń wiekowych.	jak wyżej
5. Wyjazdy autokarowe środkiem transportu wynajętym wyłącznie dla tego, określonego zadania; w tej samej miejscowości.	30	* Bez ograniczeń wiekowych.	* Gdy w grupie są dzieci niepełnosprawne lub gdy nauczyciel prowadzący uzna, że ze względu na niski wiek dzieci mogą wystąpić trudności w zapewnieniu opieki, <u>należy zapewnić dodatkowo – wego opiekuna</u> .
6. Dowóz uczniów do szkół, zgodnie z treścią art. 17, ust. 3 i 3a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty	15	* Wiek wynika z treści przywołanego przepisu.	* Zgodnie z przywołanym przepisem, za zapewnienie dowozu i opieki odpowiada gmina. Ona też decyduje o liczbie uczniów przypadających na jednego opiekuna. UWAGA ! Kierowca nie może pełnić roli opiekuna !
7. Wyjście lub zorganizowany przez szkołę – placówkę wyjazd na teren innej miejscowości, w celach sportowo – rekreacyjnych, krajoznawczo – turystyczn.	15	* Bez ograniczeń wiekowych.	* Gdy w grupie są dzieci niepełnosprawne lub gdy kierownik wycieczki uzna, że ze względu na niski wiek dzieci mogą wystąpić trudności w zapewnieniu opieki, <u>należy zapewnić dodatkowo – wego opiekuna</u> . * W szkołach – placówkach specjalnych wskazane jest obniżenie normy wg uznania kierownika wycieczki.
8. Wypoczynkowe formy wyjazdowe: * kolonie wypoczynkowe, * kolonie zdrowotne, * obozy zdrowotne, * obozy stałe, * sezonowe turnusy sanatoryjne, * „zielone szkoły” * biwaki	20	* Dla uczestników w wieku powyżej 10. roku życia.	* Gdy w grupie są dzieci niepełnosprawne lub gdy kierownik danej formy uzna, że ze względu na niski wiek dzieci mogą wystąpić trudności w zapewnieniu opieki, <u>należy zapewnić dodatkowo – wego opiekuna</u> .
	15	* Dla uczestników w wieku poniżej 10. roku życia.	

9. Wypoczynkowe formy w miejscu zamieszkania dzieci; półkolonie	20	* Dla uczestników w wieku powyżej 10. roku życia.	* Ostateczną decyzję podejmuje organizator i on odpowiada za bezpieczeństwo dzieci.
jak wyżej	15	* Dla uczestników w wieku poniżej 10. roku życia.	* Gdy w grupie są dzieci niepełnosprawne lub gdy kierownik danej formy uzna, że ze względu na niski wiek dzieci mogą wystąpić trudności w zapewnieniu opieki, <u>należy zapewnić dodatkowo opiekuna</u> .
10. Obozy wędrowne na terenie nizinnym	15	* Dla uczestników powyżej 12. roku życia.	* Ostateczną decyzję podejmuje organizator i on odpowiada za bezpieczeństwo uczestników.
11. Obozy wędrowne na terenie górskim	10	* Dla uczestników powyżej 13. roku życia.	* Na terenie parków narod. oraz w górach powyżej 1000m n.p.m. obowiązkowo z przewodnikiem górskim. * Przewodnik turystyczny nie jest wliczony do sumy opiekunów ; chociaż odpowiada za bezpieczeństwo grupy, posiada inne zadania, niż opiekun.
12. Obozy wędrowne na terenie wysokogórskim i wycieczki wysokogórskie - TATRY powyżej granicy regła górnego.	5	* Dla uczestników powyżej 16. roku życia.	* Obowiązkowo z przewodnikiem tatrzańskim
13. Obozy specjalistyczne sportowe stałe	20		
14. Trening terenowy wysokogórski	10	* Dla uczestników powyżej 16. roku życia.	
15. Trening kajakowy	10	* Dla uczestników powyżej 12. roku życia.	* Każdy uczestnik winien posiadać kartę pływacką.
16. Trening z zakresu żeglarstwa jachtowego	10	* Dla uczestników powyżej 12. roku życia.	* Każdy uczestnik winien posiadać kartę pływacką. * Do 16. roku życia wszelkie umiejętności żeglarskie osoba winna wykonywać wyłącznie pod nadzorem instruktora i w porze dziennej, a powierzchnia żagla

17. Trening z zakresu żeglarstwa lodowego	10	* Dla uczestników powyżej 12. roku życia.	nie może przekraczać 15 m ² * Osoby, które nie ukończyły 16. roku życia mogą prowadzić ślizgi lodowe wyłącznie pod nadzorem instruktora, a powierzchnia żagla nie może przekraczać 8 m ² .
18. Wycieczka kolarska	12	* Dla uczestników powyżej 12. roku życia.	* Każdy uczestnik winien posiadać kartę rowerową. * Opiekunowie otwierają i zamykają podróżującą grupę.
19. Obóz – spływ kajakowy	5	* Dla uczestników powyżej 14. roku życia.	* Obóz winien liczyć nie więcej, niż 24 osoby ; 4 grupy po 5 dzieci + 1 osoba dorosła.
20. Kąpiel lub nauka pływania	15	* Dla uczestników powyżej 7. roku życia.	* Dziecko w wieku do lat 7 może korzystać z pływalni lub kąpieliska wyłącznie pod opieką osoby dorosłej. * Grupa dzieci powyżej 7. roku życia może uprawiać ćwiczenia ruchowe w wodzie wyłącznie pod nadzorem trenera pływania, instruktora pływania, ratownika lub nauczyciela wychowania fizycznego.

KILKA UWAG PRAWNYCH I PRAKTYCZNYCH

* Dokumentem dającym delegację prawną do opracowania szkolnego *regulaminu wycieczek* jest rozporządzenie MENiS z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki / Dz.U. nr 135, poz. 1516 /. Tutaj też mamy określone zasady organizowania poszczególnych form turystyki szkolnej oraz bardzo ważny dokument : *KARTĘ WYCIECZKI / IMPREZY /*.

PAMIĘTAJ !!! Pełniąc rolę kierownika wycieczki lub opiekuna składasz na *Karcie wycieczki* podpis pod zobowiązaniem się do bezwzględnego przestrzegania przepisów dotyczących bezpieczeństwa.

* ZAPAMIĘTAJ TE DEFINICJE :

- ~ *Turystyka*, to zjawisko przestrzennej ruchliwości ludzi, związane z dobrowolną czasową zmianą miejsca pobytu.
- ~ *Turystyka popularna*, to turystyka dostępna dla każdego pod względem sposobu jej uprawiania, nie wymagająca przygotowania kondycyjnego oraz sprzętu specjalistycznego.
- ~ *Turystyka kwalifikowana*, to turystyka wymagająca kondycji fizycznej i psychicznej oraz umiejętności posługiwania się odpowiednim sprzętem lub środkiem przemieszczania się w terenie / t. *piesza górską, kolarską, narciarską, kajakową, speleologiczną, motorową, żeglarską /*.
- ~ *Krajoznawstwo*, to gromadzenie i upowszechnianie wiadomości o kraju lub regionie, jego przeszłości, kulturze, przyrodzie i in. Krajoznawstwo nie jest nauką, gdyż nie ma ono własnych metod badawczych i poznawczych, lecz

stosuje metody oparte na obserwacji i osobistych przeżyciach.

* *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 1997 r. w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne / Dz.U. nr 57, poz. 358 / w załączniku nr 3 nakłada na organizatorów imprez turystycznych i sportowych w górach obowiązek opracowania regulaminu, w którym należy określić warunki zapewniające bezpieczeństwo jej uczestników. Tu mamy ważny zapis :*

§ 3.1. Wycieczki piesze lub narciarskie na terenach górskich, leżących na obszarach parków narodowych i rezerwatów przyrody oraz leżących powyżej 1 000 m n.p.m. mogą prowadzić tylko górcy przewodnicy turystyczni.

Z doświadczenia dopowiem, że dla bezpieczeństwa w szkolnym regulaminie wycieczek dopisz, że na terenach położonych poniżej 1 000 m n.p.m., których rzeźba stwarza zagrożenie dla zdrowia i życia osób na nich przebywających, wycieczki piesze lub narciarskie mogą prowadzić tylko górcy przewodnicy turystyczni.

* Szczegółowe uprawnienia górskich przewodników turystycznych na obszarach poszczególnych polskich grup górskich, a także wykaz polskich miast, w których zorganizowana wycieczka / grupa licząca 10 i więcej uczestników / zwiedzanie powinna kontynuować z przewodnikiem, znajdziesz w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 marca 1999 r. w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek / Dz.U. nr 31, poz. 301 /.

* Będąc w polskich górach, w razie wypadku dzwoń z telefonu komórkowego na numer

601 100 300 - to jest alarmowy numer TOPR oraz GOPR

Możesz też dzwonić na nieco starsze ale nadal aktywne numery zakopiańskiej centrali TOPR-u :

601 100 100

oraz

18.206-34-44

* Pełniąc rolę kierownika wycieczki, zanim wyruszysz na trasę, musisz opracować wszystkie elementy organizacyjne, wraz z innymi nauczycielami określić cele edukacyjne / wycieczka, to inaczej zorganizowana lekcja /, wypełnić *Kartę wycieczki* i uzyskać podpisy opiekunów oraz dyrektora szkoły – placówki.

OPRACOWANIE :
Władysław ŚCIANEK
Nowy Sącz